

اتفاق بازرگانی، صنایع
معادن و کشاورزی اصفهان
ISFAHAN CHAMBER OF COMMERCE
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

بررسی فرصت های تجارت بین الملل با کشور بنگلادش

تهیه و تنظیم:

واحد بازاریابی و روابط بین الملل

خرداد ماه ۱۳۹۹

پیشگفتار

امروزه تجارت بین‌الملل به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل توسعه و رشد اقتصادی کشورها از طریق افزایش فرصت‌های تجاری و سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود. پیوستن به زنجیره ارزش جهانی و توسعه صادرات در کشورهای در حال توسعه زمینه بهبود رقابت پذیری را در این کشورها فراهم می‌کند، و افزایش ارزش افزوده محصولات، سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و ایجاد فرصت‌های شغلی را به همراه خواهد داشت.

در ایران نیز اهمیت توسعه صادرات غیر نفتی لزوم دسترسی به بازارهای جهانی را بیش از پیش آشکار می‌سازد. در این راستا واحد بازاریابی و روابط بین‌الملل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان بر آن شده تا پتانسیل‌های صادراتی استان و ایران را در زمینه نیازهای عمده وارداتی به سایر کشورها مورد بررسی قرار دهد. گزارش پیش‌رو، نتیجه بررسی نیازهای عمده وارداتی کشور ترکمنستان و واکاوی زمینه‌های صادراتی آن‌ها در استان و ایران است، که نهایتاً به فهرستی از کالاها بر اساس کد کالایی شش رقمی منتج می‌شود. امید است که در جهت افزایش آگاهی فعالان این حوزه مفید واقع شود.

شناسنامه پژوهش

نام پژوهش : گزارش «بررسی فرصت‌های تجارت بین‌الملل با کشور بنگلادش»

کد شناسایی : ۲۱۱۲۱۹۹۰۳۰۲

تهیه و تنظیم : واحد بازاریابی و روابط بین‌الملل

پژوهشگر: صادق صابری، مهسا موسی رضایی

انتشارات : واحد بازاریابی و روابط بین‌الملل

نوبت چاپ : ۱

قیمت : -

تاریخ انتشار: خرداد ماه

صاحب امتیاز : اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان ۱۳۹۹

۱ مقدمه

کشور بنگلادش با نام رسمی جمهوری خلق بنگلادش کشوری است واقع در جنوب قاره آسیا و شرق هند، پایتخت آن داکا، مساحت آن ۱۴۷،۵۷۰ کیلومتر مربع و جمعیت آن ۱۶۴ میلیون نفر است. از این لحاظ بنگلادش هشتمین کشور پرجمعیت جهان و از پرتراکم‌ترین کشورها از نظر جمعیت است. این کشور از شمال و شرق و غرب به هندوستان و قسمتی از جنوب شرقی به کشور برمه محدود بوده و در قسمت جنوبی آن خلیج بنگال قرار دارد. نزدیکی این کشور به خط استوا موجب وجود باران‌های موسمی شده است و نیز دارای رودخانه‌های بسیاری می‌باشد که نقش مهمی را در اقتصاد این کشور برعهده دارند. به این دلیل ۸۲ درصد از مردم بنگلادش به کشاورزی مشغول هستند و برنج، چای و کنف از محصولات عمده آن است. با این وجود به سبب تغییرات پیوسته، و بعضاً سریع در مسیر این رودها و طغیان آن‌ها، خسارت زیادی متوجه بنگلادش می‌شود.

پول رایج بنگلادش تاکا بنگلادش نام دارد و دومین صادر کننده پوشاک در جهان است. کارمزد پایین کارگران، این کشور را به یکی از قطب‌های قابل توجه برندهای شناخته شده جهانی تبدیل کرده است.

زبان رسمی آن بنگالی است و از زبان انگلیسی نیز در آموزش عالی و دادگستری استفاده زیادی می‌شود و طبقه متوسط و بالا از آن به عنوان زبان دوم استفاده می‌کنند. ۸۹/۷ درصد از مردم بنگلادش مسلمان و اکثریت آنان اهل تسنن هستند.

جدول (۱): شاخص‌های بخش خدمات

تعداد گردشگر خارجی	۳/۵ میلیون نفر در سال ۲۰۱۶
درآمد حاصل از گردشگری	۸ میلیارد تاکا
تعداد استفاده کنندگان از اینترنت	دسترسی به اینترنت: ۵۰/۱٪
تعداد خطوط تلفن ثابت	۱۷ میلیون مشترک
تعداد خطوط تلفن همراه	۱۵۰ میلیون مشترک

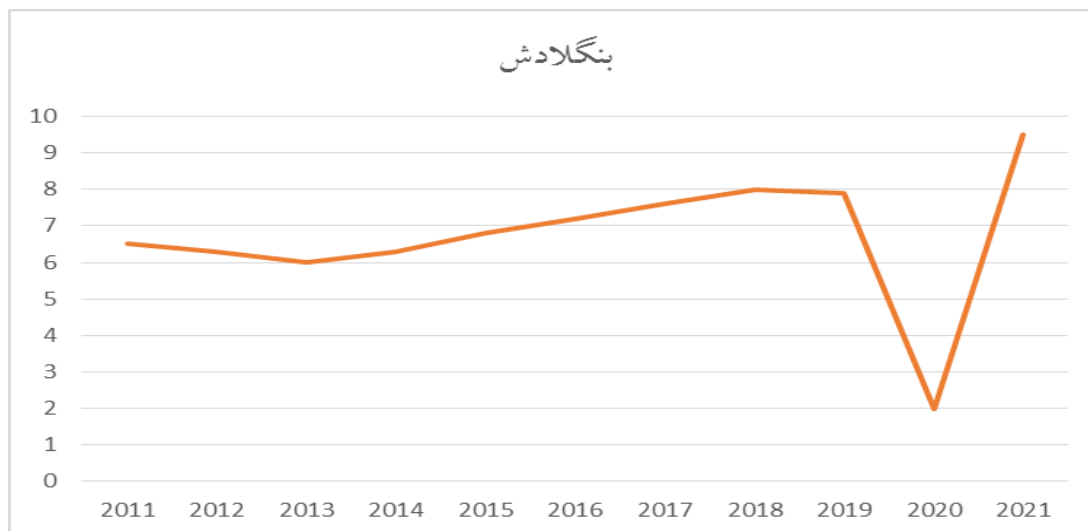
منبع: وزارت امور خارجه

۲ اقتصاد

کشور بنگلادش با جمعیت در حال رشد یکی از فقیرترین کشورهاست و به کمک خارجی شدیداً وابسته است. عمده جمعیت به کشاورزی و دامداری مشغول هستند و بنگلادش ۹۰٪ از تولید کنف جهان را به خود اختصاص داده است. صنایع معدنی در این کشور کم است ولی ذخایر گاز طبیعی وجود دارد.

مطابق با آمار صندوق بین‌المللی پول (IMF) و نمودار (۱) رشد اقتصادی کشور بنگلادش طی ۲۰۲۰-۲۰۱۱ نشان داده شده و روند آن تا سال ۲۰۲۱ پیش‌بینی شده است. بنگلادش طی سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۸ رشد اقتصادی به شدت نزولی داشته است ولی پیش‌بینی می‌شود این روند تا سال ۲۰۲۱ صعودی شود.

نمودار (۱): نرخ رشد اقتصادی کشور بنگلادش طی ۲۰۲۱-۲۰۱۱

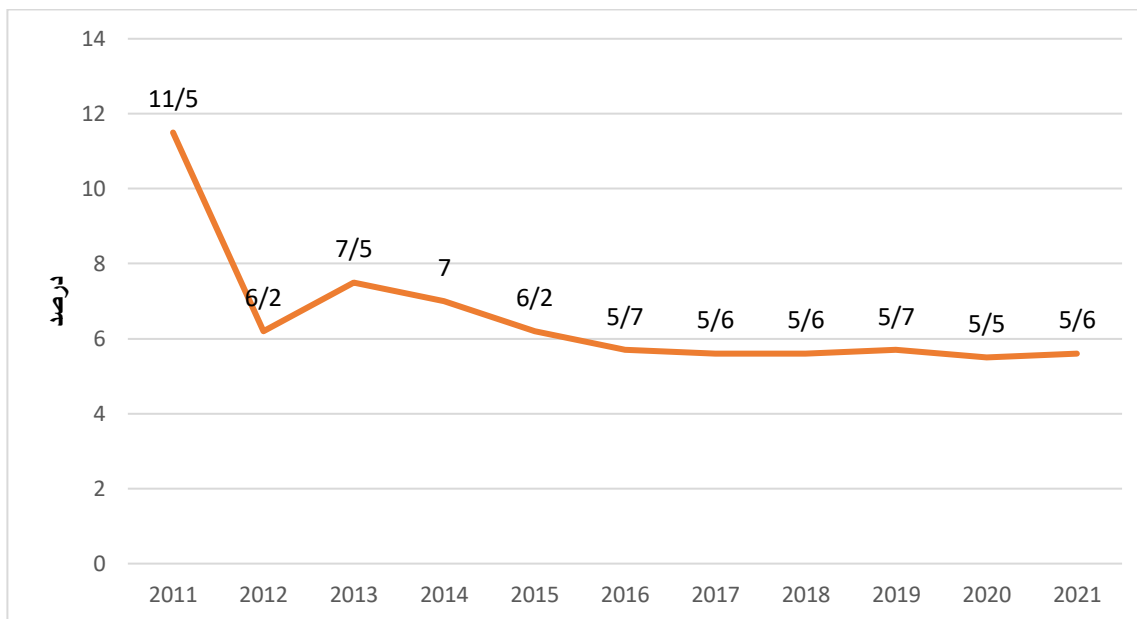

منبع: صندوق بین‌المللی پول (IMF)

۲.۱ نرخ تورم

نمودار (۲) نرخ تورم کشور بنگلادش را نشان می‌دهد. مطابق با این نمودار نرخ تورم کشور بنگلادش از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۲ به صورت چشمگیری نزولی بوده و بعد از سال ۲۰۱۲ تقریباً ثابت بوده است. پیش‌بینی شده است که در سال ۲۰۲۱ نیز تورم بدون تغییر ادامه داشته باشد که با توجه به مشکلات ناشی از شیوع ویروس کرونا این آمار قطعیت ندارد.

نمودار (۲): روند نرخ تورم در بنگلادش

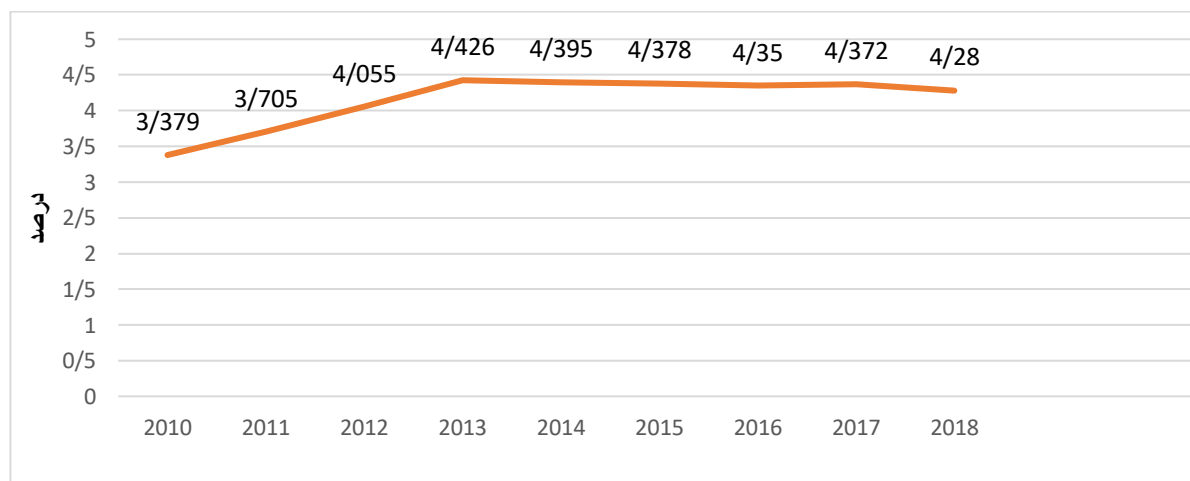

منبع: صندوق بین المللی پول (IMF)

۲,۲ نرخ بیکاری

نرخ بیکاری در کشور بنگلادش طی ۲۰۱۸-۲۰۱۰ روند صعودی داشته و هرچند از سال ۲۰۱۳ تا سال ۲۰۱۸ روند نزولی پیدا کرده است همچنان نرخ بیکاری بیش از ۴٪ است.

نمودار (۳): روند نرخ بیکاری در بنگلادش

منبع: بانک جهانی

۲,۳ شاخص‌های سهولت کسب و کار

جدول (۲) شاخص‌های سهولت کسب و کار کشور بنگلادش را بر اساس گزارش کسب و کار (۲۰۱۹) نشان می‌دهد. در این گزارش بانک جهانی وضعیت سهولت انجام کسب و کار در ۱۹۰ کشور و در ۱۰ حوزه شامل: شروع کسب و کار، دریافت مجوزهای ساخت، دریافت برق، ثبت مالکیت، دریافت اعتبار، حمایت از سرمایه‌گذاران خرد، پرداخت مالیات، تجارت فرامرزی، اجرای قراردادهای حل و فصل ورشکستگی و مقررات بازار کار را مورد بررسی قرار داده است. مطابق با گزارش کسب و کار ۲۰۱۹ رتبه بنگلادش ۱۶۸ و رتبه ایران ۱۲۷ بوده است. در عین حال بر اساس جدول (۲) در تمام شاخص‌های کسب و کار به جز شروع کسب و کار و حمایت از سرمایه‌گذاران خرد ایران نسبت به بنگلادش وضعیت بهتری داشته است.

جدول (۲): شاخص‌های سهولت کسب و کار بر اساس گزارش کسب و کار (۲۰۱۹)

رتبه ایران	رتبه بنگلادش	مولفه‌ها
۱۷۸	۱۳۱	شروع کسب و کار
۷۳	۱۳۵	دریافت مجوزهای ساخت
۱۱۳	۱۷۶	دریافت برق
۷۰	۱۸۴	ثبت مالکیت
۱۰۴	۱۱۹	دریافت اعتبار
۱۲۸	۷۲	حمایت از سرمایه‌گذاران خرد
۱۴۴	۱۵۱	پرداخت مالیات
۱۲۳	۱۷۶	تجارت فرامرزی
۹۰	۱۸۹	اجرای قراردادهای حل و فصل ورشکستگی
۱۳۳	۱۵۴	حل و فصل ورشکستگی

منبع: <https://www.doingbusiness.org/>

۲,۴ شاخص های جهانی رقابت پذیری

جدول (۳) عملکرد اقتصادی بنگلادش را به لحاظ مهمترین شاخص های جهانی رقابت پذیری در سال ۲۰۱۹ نشان می دهد. بر اساس اطلاعات این جدول کشور بنگلادش به لحاظ شاخص رقابت پذیری در بین ۱۴۱ کشور حائز رتبه ۱۰۵ بوده است. این کشور به لحاظ پایداری اقتصاد کلان رتبه ۹۵ و به لحاظ اندازه بازار رتبه ۳۶ را به خود اختصاص داده است.

جدول (۳): عملکرد اقتصادی بنگلادش به لحاظ مهمترین شاخص های جهانی رقابت پذیری

شاخص رقابت پذیری	نهادها	ساختار	پذیرش ICT	پایداری اقتصاد کلان	سلامت	مهارت	بازار محصولات	بازار نیروی کار	سیستم مالی	اندازه بازار	پویایی کسب و کار	قابلیت نوآوری
۱۰۵	۱۰۹	۱۱۴	۱۰۸	۹۵	۹۳	۱۱۷	۱۱۹	۱۲۱	۱۰۶	۳۶	۱۲۱	۱۰۵

منبع: گزارش رقابت پذیری جهانی، ۲۰۱۹

۲,۵ روند مبادلات تجاری با جهان

جدول (۴) روند مبادلات تجاری کشور بنگلادش با جهان را از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۸ نشان می دهد. بر اساس اطلاعات این جدول تراز تجاری بنگلادش با جهان همواره منفی بوده است به استثنا سال ۲۰۱۶ که تراز تجاری مثبت بوده است.

جدول (۴): روند مبادلات تجاری بنگلادش با جهان (میلیارد دلار)

سال	صادرات بنگلادش به جهان	واردات بنگلادش از جهان	تراز تجاری
2012	۲۷	۳۱	-۴
2013	۳۱	۳۳	-۲
2014	۳۴	۴۱	-۷
2015	۳۵	۳۹	-۴
2016	۳۷	۳۴	۳
2017	۴۱	۵۰	-۹
2018	۴۲	۵۳	-۱۱

منبع: www.tpo.ir

۲.۶ مهم‌ترین اقلام مبادله شده با جهان

جدول (۵) مهم‌ترین کالاهای صادر شده از بنگلادش به جهان را نشان می‌دهد، که بر اساس این جدول انواع لباس و پوشاک از عمده اقلام صادراتی این کشور بوده است.

جدول (۵): مهم‌ترین اقلام صادراتی به جهان

ردیف	نام کالا	ارزش (میلیارد دلار)
۱	لباس غیر کشباف و غیر قالب باف به صورت دست مردانه	۵/۹۸
۲	زیر پوش و همانند آن کشباف یا قالب باف	۵/۴۹
۳	پلیور، پیراهن یقه اسکی و همانند کشباف یا قالب باف	۴/۴۷
۴	لباس به صورت دست غیر کشباف یا قالب باف برای بانوان	۴/۰۶
۵	پیراهن مردانه غیر کشباف یا قالب باف	۲/۵
۶	لباس دست برای بانوان کشباف یا قالب باف	۱/۷۱
۷	انواع قشرداران دریایی حتی پوست کنده و سرد شده	۰/۵۳
۸	نخ از کنف	۰/۵۲
۹	روسری و کاله	۰/۲۷

منبع: www.tpo.ir

جدول (۶) ۳۰ کالای وارداتی به بنگلادش از جهان را بر اساس ارزش صادراتی در سال ۲۰۱۸ گزارش می‌کند. مطابق با اطلاعات جدول (۶) روغن‌های نفتی، پارچه‌های بافته از پنبه و پنبه به ترتیب سه کالا با بیشترین ارزش وارداتی به بنگلادش بوده‌اند.

جدول (۶): مهم‌ترین اقلام وارداتی از جهان

ردیف	نام کالا	ارزش (میلیارد دلار)
1	روغن‌های نفتی	۱/۸
2	پارچه‌های بافته از پنبه با بیش از ۸۵٪ وزنی پنبه با گرماژ بیش از ۲۰۰	۱/۳۳
3	پارچه‌های بافته از پنبه با بیش از ۸۵٪ وزنی پنبه با گرماژ کمتر از 200	۱/۱
4	پنبه حتی شانه زده و حلاجی شده	۱/۰۴
5	دستگاه‌های تلفن و نیز دستگاه‌های تلفن همراه	۰/۸۶
6	نخ پنبه ای به جز نخ دوخت دارای حداقل ۸۵٪ وزنی پنبه	۰/۸۶
7	روغن پالم	۰/۸۴

۰/۸۲	کالاهایی که جای دیگر ذکر نشده اند	8
۰/۶۷	شکر و قند	9
۰/۶۵	گندم	10
۰/۵۸	پارچه های بافته از پنبه شامل کمتر از ۸۵٪ وزنی پنبه	11
۰/۵۸	پارچه های بافته از الیاف سنتتیک فیالمنت با بیش از ۶۷ دسی تکس ضخامت	12
۰/۵۷	روغن دانه سویا و اجزای آن تصفیه شده یا نشده	13
۰/۴۸	سبزیجات غلاف دار	14
۰/۴۳	محصولات تخت نورد از آهن و فولاد با عرض بیش از ۶۰۰ میلیمتر	15
۰/۴۲	خودرو و سایر وسایل نقلیه موتوری	16
۰/۴۲	قراضه و ضایعات آهنی	17
۰/۳۹	مواد رنگ کننده آلی صنعتی	18
۰/۳۷	نخ از الیاف مصنوعی غیر یکسره به جز نخ دوخت	19
۰/۳۴	ماشین های کشاف و ماشین های دوختنی	20
۰/۳۳	پلیمرهای پروپیلن	21
۰/۳۳	پلیمرهای اتیلن	22
۰/۳۲	موتور سیکلت و چرخ های پایی مجهز به موتور کمکی	23
۰/۳۱	طلا و ممزوج طلا و پلاتین	24
۰/۳	خودروهای مخصوص حمل و نقل کالا	25
۰/۲۹	سیمان و کلینکر سیمان حتی رنگ نشده	26
۰/۲۹	ماشین های خودکار داده پردازی	27
۰/۲۹	ماشین های شست و شو، خشکاندن و رنگ کردن منسوجات	28
۰/۲۸	محصولات تخت نورد از آهن یا فولاد غیر ممزوج با عرض بیش از ۶۰۰ میلیمتر	29

منبع: www.tpo.ir

۲,۷ مبادلات تجاری با ایران

جدول (۷) روند تجارت دوجانبه ایران و بنگلادش را طی ۲۰۱۸-۲۰۱۲ نشان می دهد. مطابق با جدول (۷) تراز تجاری ایران و بنگلادش طی سال های ۲۰۱۸-۲۰۱۲ همواره مثبت بوده به استثنا سال ۲۰۱۲ که تراز تجاری ۲۱- میلیون دلار بوده است.

جدول (۷): روند تجارت دوجانبه ایران و بنگلادش (میلیون دلار)

سال	واردات ایران از بنگلادش	صادرات ایران به بنگلادش	تراز تجاری
2012	۶۱	۴۰	-۲۱
2013	۵۷	۵۷	۰
2014	۳۶	۶۵	۳۹
2015	۹	۱۷	۸
2016	۴۳	۸۳	۴۰
2017	۵۲	۸۱	۲۹
2018	۳۷	۴۶	۹

منبع: www.tpo.ir

۲,۸ مهم‌ترین کالاهای مبادله شده ایران و بنگلادش

جدول (۸): کالاهای صادراتی از ایران به بنگلادش بر اساس ارزش صادراتی در سال ۲۰۱۸

ردیف	کالا	ارزش (هزار دلار)	کد تعرفه (HS Code)
۱	قیرنفت	30146	27132000
۲	سیمان های پودر نشده موسوم به کلینکر	5389	25231000
۳	کربنات دی سدیم	2643	28362000
۴	کاشمیری سبز بی دانه (انگور خشک کرده)	2206	08062070
۵	آلو، خشک کرده	2109	08132000
۶	مغز پسته تازه یا خشک	1291	08025210
۷	سایر سیمان سفید پرتلند بجز رنگ شده به طور مصنوعی	1144	25232900
۸	خرما پیاروم تازه یا خشک کرده	485	08041030
۹	سایر خرماهای غیر مذکور در جای دیگر تازه یا خشک کرده	115	08041090
۱۰	تیزابی بی دانه (انگور خشک کرده)	92	08062030

منبع: www.tpo.ir

جدول (۹): کالاهای وارداتی ایران از بنگلادش بر اساس ارزش در سال ۲۰۱۸

ردیف	کالا	ارزش (هزار دلار)	کد تعرفه (HS Code)
۱	نخ ا ز کف یا از سایرالیاف نسجی پوسته ساقه نباتات شماره ۵۳۰۳ یک لا	30640	53071000
۲	پارچه تاروپودباف از کف یا سایرالیاف نسجی پوسته ساقه نباتات شماره ۵۳۰۳، سفید نشده	5179	53101000
۳	نخ ا ز کف یا از سایرالیاف نسجی پوسته ساقه نباتات شماره ۵۳۰۳ چندلا (تابیده) یا کابله.	978	53072000
۴	سایر - - -	153	35030090
۵	بلبرینگ	80	84821000
۶	سایر/کف و سایر الیاف نسجی از پوسته ساقه نباتات (باستثنای کتان، شاهدانه و رامی)، خام یا عمل آمده ولی ریسیده نشده؛ آخال و ضایعات این الیافها) از جمله آخال نخ و الیاف پس مانده آن (Garnetted Stock)	77	53039000
۷	کاغذ و مقوا ی صافی، بریده شده به شکل معین	45	48232000
۸	کاغذ دیواری و پوششهای دیواری همانند متشکل از کاغذ با رویه اندوده یا پوشانده شده بالیه ای از ماده پالستیکی، دانه دار شده (Grained) داغ زده، رنگ شده، چاپ شده با نقش و نگار، یا به نحوی دیگر تزئین شده باشد.	31	48142000
۹	پوسته یاتاقان، توام نشده با بلبرینگ یا رولبرینگ، یاتاقان ساده محور (bearing shaft P)	16	84833000

29362990	3	سایر ویتامین ها و مشتقات آن ها مخلوط نشده غیر مذکور در جای دیگر	۱۰
----------	---	--	----

منبع: www.tpo.ir

۲,۹ شرکای تجاری

بر اساس اطلاعات منتشر شده توسط ITC، ۱۰ شریک عمده تجاری بنگلادش در جدول (۱۰) معرفی شده‌اند. شرکای تجاری بنگلادش که بیشترین میزان صادرات به بنگلادش را داشته‌اند به ترتیب عبارتند از چین، هند، سنگاپور، مالزی و ایالات متحده آمریکا. همچنین مطابق با جدول (۱۰) شرکای تجاری کشور بنگلادش که بیشترین میزان واردات از این کشور را داشته‌اند عبارتند از: ایالات متحده آمریکا، آلمان، انگلیس، فرانسه و اسپانیا.

جدول (۱۰): شرکای عمده تجاری کشور بنگلادش

رتبه	صادرکنندگان	واردات بنگلادش از سایر کشورها (هزار دلار)	رتبه	واردکنندگان	صادرات بنگلادش به سایر کشورها (هزار دلار)
۱	چین	17,335,124	1	آمریکا	6,917,819
۲	هند	8,271,544	2	آلمان	6,631,481
۳	سنگاپور	3,054,716	3	انگلیس	3,928,078
۴	مالزی	2,341,650	4	فرانسه	3,332,133
۵	آمریکا	2,327,031	5	اسپانیا	3,044,903
۶	ژاپن	1,422,079	6	هلند	2,808,755
۷	هنگ کنگ	1,376,850	7	لهستان	1,979,821
۸	برزیل	1,323,745	8	ایتالیا	1,677,367
۹	کره	1,281,749	9	کانادا	1,483,504
۱۰	تایپه	1,168,967	10	ژاپن	1,474,148

منبع: www.trademap.org

۳ تاثیرات اقتصادی شیوع ویروس کرونا در بنگلادش

در طول دوره قرنطینه و تعطیلات سراسری دو ماهه در بنگلادش که از سوی دولت و با هدف مهار بیماری کرونا اعلام شد، بخش کشاورزی مانند سایر بخش ها در وضعیت نابسامان و وخیمی قرار گرفت. این در حالی است که با وخیم تر شدن وضعیت شیوع این بیماری در بنگلادش، رسانه ها خبر از احتمال وضع مقررات شدیدتر داده اند.

در روزهای اخیر، شمار مبتلایان به ویروس کرونا و میزان مرگ و میر ناشی از این بیماری در بنگلادش افزایش یافته است. اکنون این بیماری در بین مقامات عالی رتبه دولتی، نیروهای نظامی و انتظامی نیز به شدت شیوع پیدا کرده است. به گزارش رسانه های بنگلادش تا کنون ۶۲۰۶ نفر از اعضای پلیس به بیماری کرونا مبتلا شده اند که ۱۷ نفر از آنان جان خود را از دست داده اند. آقای محمد نسیم، وزیر سابق بهداشت و تنظیم خانواده بنگلادش و از رهبران ارشد و با نفوذ حزب حاکم عوامی لیگ به دلیل ابتلاء به بیماری کووید ۱۹ در حال کما به سر می برد. آقای بیر بهادر، وزیر امور مناطق چیتاگونگ کوهستانی نیز به دلیل بیماری کرونا دیروز با بالگرد ارتش از شهر بندری چیتاگونگ به بیمارستان ارتش در داکا منتقل شد. در یک چنین اوضاع و شرایطی، مردم و افکار عمومی جامعه به درستی احساس می کنند که وضعیت کلی کرونا در بنگلادش بتدریج رو به وخامت گذارده است.

انجمن اقتصاد بنگلادش ادعا کرده است که در جریان قرنطینه ۶۶ روزه در بنگلادش حدود ۶۰ میلیون نفر در این کشور دوباره فقیر شده اند. دکتر ابوالبرکات، رئیس انجمن اقتصاد بنگلادش روز گذشته مورخ ۱۹ خرداد ۹۹ ضمن ارائه بودجه جایگزین سال مالی ۲۰۲۱ - ۲۰۲۰، از طریق ویدئو کنفرانس، ادعا نمود که: بنگلادش اکنون به کشوری با «نابرابری شدید و خطرناک درآمد» تبدیل شده است. وی اظهار داشت: «شیوع ویروس کرونا رفتاری ها، مشقات و رنج قشر فقیر در این کشور پر جمعیت را دوچندان کرده است. در طول قرنطینه ۶۶ روزه در جامعه بنگلادش طبقات فقیر جدید و بسیار فقیر بوجود آمده است. تخمین زده می شود تعداد ترکیبی این دو کلاس فقیر به ۶۰ میلیون نفر برسد.»

از سوی دیگر قرنطینه و اعمال مقررات منع تردد عمومی دنباله دار چند ماهه اخیر تبعاتی به شرح ذیل داشته است:

- هیچ تاثیری به حال ۱۷ میلیون نفر از افراد بسیار ثروتمند این کشور نداشته است بلکه برخی از ثروتمندان با استفاده از این شرایط پولدارتر هم شده اند.
- تعداد ۱۲ میلیون نفر از ۳۴ میلیون نفر طبقه متوسط به بالا، به طبقه متوسط تنزل پیدا کرده اند.
- تعداد ۱۲,۲ میلیون نفر طبقه متوسط به طبقه متوسط به پائین تنزل پیدا نموده اند.
- حدود ۱۲ میلیون نفر از ۵۱ میلیون نفری که به طبقه متوسط به پائین تعلق دارند، فقیر شده اند.
- تعداد ۲۶ میلیون نفر از ۳۴ میلیون نفری که در طبقه فقیر قرار داشته اند به طبقه بسیار فقیر (زیر خط فقر) سقوط آزاد نموده اند.

با عنایت به مراتب فوق، می‌توان چنین نتیجه گرفت که:

در طول ۷۰ روز گذشته حدود ۶۰ میلیون نفر از مردم بنگلادش به طبقات پائین تر نظیر «فقر» یا «بسیار فقیر» تنزل پیدا نموده اند. در این رابطه نکته حائز اهمیت آن است که تا قبل از شیوع ویروس کرونا تعداد ۶۱ میلیون نفر در صنایع و بخش های مختلف کشور بنگلادش شاغل بودند اما تعداد ۳۶ میلیون نفر از آنان طی ۶۶ روز گذشته شغل خود را از دست داده اند.

بر اساس نتایج یافته‌های یک تحقیق، میزان ضرر و زیان وارده به کشاورزان بنگلادش در خلال تعطیلات عمومی ۲ ماهه اخیر به منظور جلوگیری از گسترش بیماری کرونا، حدود ۵۶،۵۳۷ کروور تاکا (بیش از ۶،۵ میلیارد دلار) بوده است. مطالعات صورت گرفته توسط بزرگترین سازمان غیر دولتی این کشور موسوم به BRAC نشان می‌دهد که از هفته آخر ماه مارس تا اوایل ماه می سالجاری، یعنی طی مدت ۱/۵ ماه، به دلیل آسیب دیدن محصولات کشاورزی و پائین آمدن قیمت آنها، هر کشاورز بنگلادشی به طور میانگین ۲۰۷۹۷۶ تاکا (بیش از ۲۴۰۰ دلار) خسارت دیده است. بر پایه این محاسبه و بر اساس تعداد کشاورزان در زیر شاخه‌های کشاورزی، میزان خسارت وارده به مجموع کشاورزان بنگلادش تا بدین جا برابر با ۵۶،۵۳۷ کروور تاکا (بیش از ۶،۵ میلیارد دلار) بوده است. موسسه براک اعلام نمود که این تحقیق بر روی ۱۵۸۱ نفر از کشاورزان و

تولیدکنندگان مرتبط با محصولات زراعی، سبزیجات، مرغ، ماهی و شیر در سراسر بنگلادش انجام شده است. ۴۲ درصد از کشاورزان که اطلاعاتی را ارائه داده اند، اظهار داشته اند، راهکاری برای مقابله با این بحران نداشتند. ۸۰ درصد تولیدکنندگان مواد غذایی و سبزیجات نیز اعلام داشتند، که مجبور بودند کل ضرر را خودشان تحمل کنند. ۱۱ درصد از کل کشاورزان و ۱۷ درصد از مرغداران گفتند که مجبور شدند تولیدات خود را کاهش دهند و ۲ درصد از کشاورزان تولید را متوقف کرده اند. ۴۱ درصد کشاورزان گفتند که برای ادامه حیات و فعالیت قصد دارند، وام بگیرند. ۱۴ درصد می خواهند به درآمد بخش های دیگر خود تکیه نمایند. ۱۸ درصد اظهار داشته اند، از پس انداز یا دارایی های خود بهره می گیرند. ۱۸ درصد گفته اند که هیچ برنامه ای ندارند و ۵ درصد اعلام نموده اند که اگر نتوانند به تولید بازگردند، شغل خود را تغییر خواهند داد.

این مطالعه نشان داد که تقاضای زیاد سازمان های امدادی در روزهای نخست شیوع ویروس کرونا و همچنین هجوم مصرف کنندگان وحشت زده برای خرید کالاهای اساسی، منجر به افزایش قیمت کالاهای اساسی به ویژه برنج، عدس و ... شده است. در طول این زمان، قیمت برنج و عدس از ۳۰ الی ۳۲ درصد و تقاضای بازار ۳۰۰ درصد افزایش یافت. در این میان نکته تامل برانگیز آن است که با وجود افزایش تقاضا، سر کشاورزان بی کلاه ماند زیرا آنها قبل از شیوع ویروس کرونا ذخایر کالاهای خود را فروخته بودند.

این مطالعات نشان داد که در جریان تعطیلات عمومی، تولید و فروش محصولات غیر ضروری و فاسد نشدنی بسیار دشوار بود. به همین دلیل، ۸۸ درصد کشاورزان و ۱۰۰ درصد پرورش دهندگان ماهی از خسارت مالی خود خبر داده اند. ۶۶ درصد آنها گفته اند، نتوانستند با قیمت عادلانه ای محصولات خود را بفروشند، ۵۲ درصد تعیین ساعت کاری محدود برای بازار را دلیل خسارات وارده دانستند، ۴۵ درصد قیمت بالای مواد تولیدی و پیدا نشدن کارگر را مطرح نمودند. شایان ذکر است که به دلیل اشتغال میلیون ها کارگر در صنعت پوشاک بنگلادش، بخش های دیگر بویژه بخش کشاورزی با کمبود کارگر مواجه شده است.

۴ پتانسیل‌های همکاری ایران و بنگلادش

۴,۱ سوابق همکاری

اهم اسناد امضا شده مابین ج.ا. ایران و بنگلادش به شرح ذیل است:

۱. امضای سه یادداشت تفاهم اجلاس کمیسیون مشترک بین دو کشور (چهارمین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی، ۱۳۸۵ تهران)
۲. امضای موافقت نامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه گذاری
۳. امضای موافقتنامه کشتیرانی - دریایی
۴. امضای یادداشت تفاهم تشکیل شورای مشترک تجاری
۵. امضای موافقتنامه تجارت ترجیحی

در آبان ماه ۱۳۹۸ سفیر بنگلادش در ایران با ریاست محترم اتاق بازرگانی اصفهان ملاقات کرده. در این دیدار تعاملات تجاری و ارتباطات سرمایه‌گذاری مابین دو کشور به بحث و بررسی گذاشته شده و طرفین بر این باور بوده‌اند که تعاملات تجاری دو کشور متناسب با ظرفیت‌ها نیست. همچنین بر قرابت‌های مذهبی و فرهنگی مردم اصفهان و بنگلادش تاکید شد و افزایش گردشگری اسلامی به عنوان مهم‌ترین برنامه توسعه‌ای اصفهان عنوان شد.

سفیر بنگلادش در ایران نیز با اشاره به سابقه طولانی روابط ایران و بنگلادش و سفر وزیر امور خارجه ایران به بنگلادش، از رشد اقتصادی بنگلادش در طی ۱۵ سال گذشته خبر داد. همچنین با بیان اینکه یک سوم از جمعیت بنگلادش از تمکن بالایی برخوردار هستند، سطح تبادلات تجاری و سرمایه‌گذاری میان بنگلادش و ایران را قابل توجه دانست و مهم‌ترین بخش‌های توسعه تجارت را در زمینه‌های ساختمان، زیرساخت‌های کلان شهری، سدسازی، بنادر، فرودگاه‌ها و واحدهای صنعتی دانست.

وی با بیان اینکه ایران در زمینه نانو تکنولوژی و فناوری اطلاعات در منطقه زبازد است گفت: "امیدواریم شرایطی فراهم شود تا همکاری‌های بین دو کشور به منظور انتقال تکنولوژی‌های نوین مورد توجه و پیگیری قرار گیرد."

سفیر بنگلادش افزایش تبادلات تجاری در زمینه لباس، غذاهای دریایی به ویژه نوع خاصی از میگو، داروسازی، گردشگری، کشتی‌سازی، و کشاورزی را از فرصت‌های تجاری و سرمایه‌گذاری فی مابین دو کشور بیان کرد و همچنین خواستار تقویت تعاملات تجاری ایران با اعضای گروه D8 شد.

دومین اجلاس D8 به منظور بررسی فرصت‌های تجاری و تبادلات تکنولوژی ۸ کشور اسلامی قرار است در داکا، پایتخت بنگلادش، برگزار شود.

۴,۲ اقلام دارای مزیت

جدول (۱۱) ۵۰ کالای دارای مزیت جهت صادرات استان اصفهان به بنگلادش را نشان می‌دهد. این کالاها بر اساس پتانسیل‌های صادراتی استان و حجم واردات بنگلادش محاسبه شده است. داده‌های صادرات استان از آمار گمرک استان اصفهان و داده‌های واردات بنگلادش از آمار مرکز تجارت بین‌الملل (ITC) استخراج شده.

جدول (۱۱): کالاهای دارای مزیت

کد تعرفه	شرح کالا	واردات بنگلادش (هزار دلار)	صادرات استان (دلار)
271019	بنزین (۲۷۱۰۱۹)	3571226	170605553
720839	آهن یافولاد تخت یا گرم نورد شده بشکل طومار با پهنای mm600 یا کمتر پیکله نشده	464935	56772490
271012	روغن‌های سبک و فرآورده‌های آن	72407	122716099
721420	میله‌های آهنی یافولادی گرم نورد شده ...تاب داده شده یا با تغییر شکل یافتگی‌های حاصل از نورد	23217	190106681
721049	آهن یافولاد تخت نورد شده با پهنای حداقل mm600 آبکاری شده یا نورد شده با روی غیر مذکور در جا	109874	37100896
271111	گاز طبیعی مایع شده در ظروف کم‌ترازیکه‌زار سانتی متر مکعب	114676	19497911
730890	اسکلت و قطعات اسکلت که در جای دیگر ذکر نشده از آهن یا فولاد	220184	7037318
271320	قیر نفت	11220	129742385
252310	سیمان‌های پودر نشده موسوم به کلینکر	260738	4687814
711319	زیورآلات یا جواهرآلات و اجزاء آنها از فلزات گرانبها (غیر از نقره) .	223338	5280499
720838	آهن یافولاد تخت یا گرم نورد شده بشکل طومار با پهنای mm600 یا بیشتر پیکله نشده	29956	39070083
721391	میله‌های آهنی یافولادی گرم نورد شده بصورت طومار با سطح مقطع دایره به قطر کمتر از mm14	15009	74226332

24330422	36598	آهن یافولاد تخت یاسردنورد شده بشکل طومار با پهنای حداقل 600mm به ضخامت حداقل 0/5mm ولی کمتر	720917
42820796	15347	آهن یافولاد تخت یا گرم نورد شده بشکل طومار با پهنای 600mm یا بیشتر پیکله نشده	720837
3028170	179625	نخ تکستوره از پلی استرها آماده نشده برای خرده فروشی	540233
10389871	50925	چپلت مورد مصرف در صنایع ریخته گری	732690
17762552	20906	اکلیل بنزن خطی	381700
10239300	26739	لوله های مسی آجدار از داخل	741110
1633956	114840	گریدلوله به صورت پودر	390120
3484371	53316	ظروف برای گازهای فشرده یا مایع شده از آهن یا فولاد	731100
19353247	9480	ورق آهن با عرض بیشتر از 1850mm و ضخامت بیشتر از 2.5mm	720854
19225257	9409	آهن یافولاد تخت یا گرم نورد شده بشکل طومار با پهنای 1850mm یا بیشتر به ضخامت بیشتر از ۱۰ میلی	720852
20997525	8242	روی غیر ممزوج محتوی ۹۹/۵۹ درصد روی یا بیشتر اما کمتر از ۹۹/۹۹ درصد روی	790112
4879417	35229	از پلیمرهای پروپیلن	392020
12346097	13353	لوله ها و پروفیل های توخالی از چدن	730300
13015597	10477	در پنجره چارچوپ و آستانه دراز آهن یا فولاد.	730830
2694224	44317	سایر ماشین آلات و دستگاهها برای خاک سنگ سنگ معدن و غیره که در جای دیگر مذکور نباشد.	847480
5596955	18416	لوله و پروفیل های توخالی پرچ شده از آهن یا فولاد که در جای دیگر ذکر نشده	730690
717787	141975	محصولات آهنی حاصل از احیاء مستقیم کلوخه های معدنی آهن به شکل توده	720310
990594	102481	کیسه کلوست (۳۹۲۶۹۰)	392690
8057587	12204	آهن یافولاد تخت یاسردنورد شده بشکل طومار با پهنای حداقل 600mm به ضخامت حداقل 1mm و کمتر از ۳	720916
25958323	3745	تولون	290230
18899533	5062	موم با گرید دارویی	271220

2654688	32805	اجزاء و قطعات توربین های بخار و سایر توربین های بخار آب	840690
4299522	19150	لوازم خانه داری و پاکیزگی که در جای دیگر مذکور نیست از مواد پلاستیکی	392490
3837069	20945	آهن یا فولاد تخت یا گرم نورد شده بشکل طومار یا پهنای mm600 یا بیشتر به ضخامت بیشتر از ۱۰ میلیمتر	720851
3146701	24917	کاشی و سرامیک با ضریب جذب آب وزنی حداکثر ۰.۵ درصد	690721
1095399	65998	مخزن منبع ... غیر از برای گاز (از آهن یا فولاد بیش از ۳۰۰ لیتر	730900
8750586	7948	انیدرید فتالیک	291735
1195559	50546	کفش که در جای دیگر گفته نشده قوزک پارانی پوشاند از کائوچو یا پلاستیک	640299
1101604	53421	اجزا و قطعات جعبه دنده برای سواری سواری کار وانت تراکتور کشاورزی	870899
23919009	2377	پروفیل بامقطع از آهن یا فولاد گرم نورد شده ... بابلندی ۸۰ میلیمتر یا بیشتر	721632
5464689	10219	آهن یا فولاد تخت یا سرد نورد شده بشکل غیر طومار یا پهنای حداقل mm600 به ضخامت ۵/۰ و حداکثر mm1	720927
331382527	167	محصولات نیمه تمام از آهن یا فولاد دارای کمتر از ۲۵/۰٪ کربن بامقطع مربع مستطیل	720712
1436592	36566	چدن خام غیر ممزوج دارای ۵/۰٪ فسفر بشکل لخته بلوک .	720110
1527123	33138	نوار لبه و روکش اوراق فشرده چوبی آغشته به ملامین فرمالدئید و یا اوره فرمالدئید) رزینهای	392190
2050623	24068	حلال ها و رقیق کننده های آلی مرکب و تینر غیر مذکور و مشمول در جای دیگر فرآورده هابر ای زدودن رنگ یو	381400
1483240	28920	سرب تصفیه نشده بصورت کار نشده	780110
1813260	23116	مقتول از مس تصفیه شده که بزرگترین بعد سطح مقطع عرضی آن بیش از ۶ میلیمتر باشد.	740811
22734654	1819	رخام پولیش داده شده شکل داده شده یا کار شده امانه کندکاری شده و حکاکی شده	680291

۴,۳ چالش‌های همکاری با بنگلادش

بر اساس اطلاعات ارائه شده توسط معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه ایران، کشور بنگلادش با ایالات متحده آمریکا روابط تنگاتنگی دارد و در بخش اقتصادی آمریکا یکی از عمده شرکای تجاری کشور بنگلادش است که این امر باعث ارزآوری برای این کشور شده است. علاوه بر این آمریکا با روش‌های سرمایه‌گذاری مستقیم (FDI) و کمک‌های مالی در اقتصاد بنگلادش تاثیرگذار است. توسعه همه جانبه همکاری‌های اقتصادی دو کشور در بستر استراتژی هندوپاسیفیک که در دوره دولت ترامپ بسیار پر رنگ تر شده روابط دو کشور را بیش از پیش در هم تنیده می‌کند. نباید این نکته را فراموش کنیم که آمریکا علاوه بر تجارت و سرمایه‌گذاری با بنگلادش، کمک‌های مالی نیز به این کشور می‌کند که حتی گاهی از میزان سرمایه‌گذاری خارجی نیز فراتر رفته است. براساس آمار سفارت بنگلادش در آمریکا، این کمک‌ها در سال ۲۰۱۸ حدود ۲۱۰ میلیون دلار بوده است.

جدول (۱۲): کمک‌های مالی آمریکا به بنگلادش

سال	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۷	۲۰۱۸
مبلغ به میلیون دلار	۲۰۳	۲۵۳	۲۴۹	۲۳۹	۲۴۱	۲۱۰

منبع: معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه